

Bir Üniversitenin Erkek Çalışanlarında Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları

Gender Role Attitudes Among Male Workers in a University

Emre KELEŞ¹, Gülay YILMAZEL², İlknur AYDIN AVCI³

¹ Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çorum
• emrekeles@hitit.edu.tr • ORCID > 0000-0003-4511-1508

² Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çorum
• gulayyilmazel@hitit.edu.tr • ORCID > 0000-0002-2487-5464

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Samsun
• ilknura@omu.edu.tr • ORCID > 0000-0002-5379-3038

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 29 Nisan / April 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 18 Haziran / June 2021

Yıl / Year: 2021 | **Cilt – Volume:** 6 | **Sayı – Issue:** 2 | **Sayfa / Pages:** 271-283

Atıf/Cite as: Keleş, E., Yılmazel, G. ve Aydın Avcı, İ. "Bir Üniversitenin Erkek Çalışanlarında Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları - Gender Role Attitudes Among Male Workers in a University". Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi- Journal of Samsun Health Sciences 6(2), Ağustos 2021: 271-283. <https://doi.org/10.47115/jshs.929889>

Yazar Notu: Bu çalışma "Hitit Üniversitesi'nde Çalışan Erkek Akademik ve İdari Personelin Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumu" başlıklı Yüksek Lisans tezinden (2019) üretilmiştir. Ayrıca İ. Lisansüstü Hemşirelik Araştırmaları Sempozyumunda (26-29 Kasım 2020, Samsun) özet sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Sorumlu Yazar: Emre KELEŞ

Copyright © Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Health Sciences, Samsun, Turkey. All rights reserved.

BİR ÜNİVERSİTENİN ERKEK ÇALIŞANLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMLARI

ÖZ:

Amaç: Erkeklerin, toplumsal cinsiyet rollerindeki eşitlikçi değişim, kadının toplumdaki statüsünün yükseltilmesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı bir üniversitenin erkek çalışanlarında toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesidir.

Yöntem: İlişki arayıcı tanımlayıcı türdeki bu araştırma 01 Eylül- 31 Aralık 2017 tarihleri arasında bir üniversitede görev yapan 301 akademik ve idari erkek çalışanın katılımıyla tamamlandı. Katılımcıların toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesinde Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanıldı. İstatistiksel değerlendirmelerde bağımsız gruplarda t testi, One-Way Anova (Post hoc-Tukey) testi ve Pearson Korelasyon analizi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Araştırma grubunun Toplumsal Cinsiyet Rol Tutum Ölçeğinden aldığı puanların ortalaması 131.72 ± 21.80 olarak bulundu (min-max:74.0-186.0). Düşük eğitim düzeyi, evli olma, görücü usulü evlilik, erken yaşta evlilik ve kadının çalışmama durumu erkeklerin düşük düzeyde eşitlikçi tutuma sahip olmaları ile sonuçlanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç ve Öneriler: Erkeklerin toplumsal cinsiyet rol tutumları orta düzeyde bulunmuştur. Erkeklerin eşitlikçi rol tutumuna sahip olmaları için toplumun eğitim düzeyinin yükseltilmesi ve özellikle kadın istihdamına önem verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Erkek; Çalışan; Cinsiyet Roller; Kadın

GENDER ROLE ATTITUDES AMONG MALE WORKERS IN A UNIVERSITY

ABSTRACT:

Aim: Egalitarian changes of men's in gender roles is important to increase the status of women in society. This study aimed to determine gender role attitudes among male workers in a university.

Method: This descriptive and correlation research was completed with the participation of 301 male workers in a university between September 1- December 31, 2017. A questionnaire form including Gender Role Attitude Scale was used. In statistical analysis, independent samples t-test, One-Way Anova (Post hoc-Tukey) and Pearson Correlation analysis were used with the $p < 0.05$ significant value.

Results: In the study group, the mean score of the Gender Role Attitude Scale was 131.72 ± 21.80 (min-max:74.0-186.0). Low education level, being married, arranged marriage, early marriage and non-employed wife were resulted with low level of egalitarian attitude ($p < 0.05$).

Conclusion and Suggestions: In our study, male gender role attitudes were found to be moderate. To increase egalitarian role attitude among males, it can be suggested to increase the education level of in the society and to give particular importance to women's employment.

Keywords: Male; Worker; Gender Roles; Female

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) toplumsal cinsiyeti, toplum tarafından inşa edilmiş kadınların ve erkeklerin özellikleri olarak tanımlamaktadır (DSÖ, 2020). Toplumsal cinsiyet rolü için ise biyolojik, sosyal, kültürel ve psikososyal faktörleri içeren karmaşık bir süreç olarak bahsedilmektedir (García-Vega ve ark., 2017). Geleneksel toplumlarda erkekler ve kadınlar farklı mesleklerde çalışma ve farklı roller alma eğilimindedir (Ellemers, 2018; Rhoads & Gu, 2012). Geleneksel toplumsal cinsiyet rol tutumları, erkekler için ailenin “ekmek kazananı” statüsünü ayrıcalıklı kılarken, kadınlar için ise ev işleri ve çocuk bakımına öncelik vermesi gerektiğini varsamaktadır (Cotter ve ark., 2011; Ellemers, 2018; Fazeli ve ark., 2015; Ogletree, 2014; Sweeting ve ark., 2014; Uzun ve ark., 2017). Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumu ise tüm alanlarda cinsiyetler arasında eşitliğin olması gerektiğini vurgulamaktadır (Boehnke, 2011; García-Cueto ve ark., 2015; Sweeting ve ark., 2014).

Toplumsal cinsiyet rol tutumlarını eşitlikçi yönde değiştirmeye yönelik adımlar atılmaktadır. Eşitliğin sağlanmasına yönelik en önemli adım “Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)” dir (İçli, 2018). Bir diğer adım ise Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe giren sürdürülebilir kalkınma hedefleridir. Hedef 5, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması üzerine yoğunlaşmaktadır (United Nations Development Programme, 2020).

Geçmişten günümüze dünya eşit olarak paylaşılammış ve bu durumdan en çok etkilenen kadınlar olmuştur. Birçok alanda olduğu gibi özellikle çalışma ve aile hayatında ortaya çıkan eşitsizlikler, kadınların toplum içinde istenilen statüye ulaşamamalarına ve erkeklerin gerisinde kalmalarına neden olmaktadır (Aylaz ve ark., 2014). Toplumsal cinsiyet rol tutumlarında kaydedilen önemli aşamalara rağmen erkeklerin elde etmiş oldukları statü, güç ve fırsatlardan vazgeçmek istemedikleri ileri sürülmektedir (Kâgesten ve ark., 2016; Sweeting ve ark., 2014). Toplumsal cinsiyet üzerine Türkiye’de yapılmış bazı çalışmalarda bu görüşün desteklendiği ve yapılan çalışmalarda kadınların erkeklerden daha eşitlikçi görüşe sahip olduğu görülmektedir (Aylaz ve ark., 2014; Dinç & Çalışkan, 2016; Esen ve ark., 2017; Uçar ve ark., 2017).

Erkeklerin, toplumsal cinsiyet rollerindeki eşitlikçi bakış açısı, kadının toplumdaki statüsünün yükseltilmesi açısından önemlidir. Ayrıca toplumsal cinsiyet üzerine kadınlara kıyasla erkekler üzerinde yapılan çalışmaların daha sınırlı olduğu görülmektedir (Can & Büyükbayraktar, 2018; Özmete & Yanardağ, 2016). Bu nedenle, üniversitelerin toplumun ilerlemesi ve dönüşüme öncülük etmesi gereken en temel kurumlardan bir tanesi olması sebebiyle, bu kurumlarda çalışan personellerin ve özellikle erkeklerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı bir üniversitede çalışan erkek çalışanlarında toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesidir.

Araştırma Soruları

1. Bir üniversitede görev yapan erkek çalışanların toplumsal cinsiyet rol tutumları nedir?
2. Erkek çalışanların toplumsal cinsiyet rol tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışma ilişki arayıcı tanımlayıcı türde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini, Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan bir üniversitenin akademik ve idari birimlerde 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde görevli olan 680 erkek çalışanı oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, çalışmaya katılmayı kabul eden, ulaşılabilen, izinli ve raporlu olmayan 301 kişi olasılıksız olarak araştırma kapsamına alınmıştır (evrenin %44.26’sı).

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri 01 Eylül- 31 Aralık 2017 tarihleri arasında toplandı. Verilerin elde edilebilmesi için literatüre dayalı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 26 sorudan oluşan iki aşamalı bir anket formu oluşturuldu (Aydın ve ark., 2016; Dinç ve Çalışkan, 2016; Kömürcü ve ark., 2016; Özmete ve Yanardağ, 2016; Yüksel ve Dağ, 2015). Anket formunun ilk bölümünde katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve sağlıkla ilgili davranışları sorgulandı. Anketin ikinci bölümünde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanıldı. Çalışma grubuna alınan katılımcılar araştırmacı tarafından görev yaptıkları birimlerde mesai saatlerinde ziyaret edilerek anket uygulaması gerçekleştirildi. Anketin uygulanma süresi yaklaşık olarak 20 dakika sürmüştür.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Ölçek, Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Likert tipte 38 maddelik, eşitlikçi cinsiyet (4, 8, 12, 13, 18, 20, 22, 27), kadın cinsiyet (1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37), evlilikte cinsiyet (2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36), geleneksel cinsiyet (3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32) ve erkek cinsiyet rolü (28, 30, 33, 34, 35, 38) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler 1-5 arasında puanlandırılmaktadır; "1: tamamen katılıyorum" - "5: kesinlikle katılmıyorum" aralığında puanlandırılmaktadır. Geleneksel tutuma ilişkin maddeler 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38. maddeler olup, ölçeğin diğer maddelerinde ters puanlama yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190, en düşük puan ise 38'dir. Puanların yükselmesi eşitlikçi tutumu, azalması geleneksel tutumu göstermektedir. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin iç tutarlılığı orijinal ölçekte yüksek Cronbach $\alpha = 0.92$ bulunmuştur (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach $\alpha = 0.90$ saptanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri SPSS 22.0 Paket Programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, min-max, ortalama, standart sapma), bağımsız gruplarda t testi, One-Way Anova (Post hoc-Tukey) analizi ve Pearson Korelasyon analizi kullanıldı. $p < 0.05$ değeri istatistiksel açıdan anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesi Hitit Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 11.07.2017 tarih ve 2017-63 numaralı etik onay alınmıştır. Araştırma için kurum izinlerinin yanı sıra katılımcılardan yazılı ve sözlü onamlar alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların yaş ortalamaları 37.19 ± 7.90 (min-max:19-63) yıldır. Katılımcıların %80.9'unda eğitim düzeyi üniversite ve üzerindedir. Araştırma grubunun %55.8'i idari statüde çalışırken %44.2'si akademik statüde çalışmaktadır. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri (n=301)			
Özellikler		n	%
Yaş Ortalaması (37.19 ± 7.90 (min-max:19- 63) (yıl))			
Eğitim düzeyi			
	Lise ve altı	33	11.0
	Üniversite ve üzeri	268	89.0
Kardeş sahibi olma durumu			
	Kardeşi var	293	97.3
	Kardeşi yok	8	2.7
Kardeş sayısı (n=293)			
	Sadece erkek kardeş	72	24.6
	Sadece kız kardeş	62	21.2
	Hem erkek hem kız kardeş	159	54.2
Çalışma statüsü			
	İdari	168	55.8
	Akademik	133	44.2
Aile yapısı			
	Çekirdek aile	249	82.7
	Geniş aile	44	14.6
	Parçalanmış aile	8	2.7
Uzun süreli yaşanılan yer			
	İl merkezi	248	82.4
	İlçe merkezi	40	13.3
	Köy-kasaba	13	4.3
Ekonomik durum algısı			
	İyi	124	41.2
	Orta	155	51.5
	Kötü	22	7.3
Genel sağlık algısı			
	İyi	224	74.4
	Orta- kötü	77	25.6
Annenin eğitim durumu			
	Okur-yazar	86	28.6
	İlkokul	148	49.2
	Ortaokul ve üzeri	67	22.2

Annenin mesleği			
	Ev hanımı	282	93.7
	Ev dışında çalışıyor	19	6.3
Babanın eğitim durumu			
	Okur-yazar ve ilkokul	145	48.2
	Ortaokul	35	11.6
	Lise ve üzeri	121	40.2
Babanın mesleği			
	Emekli	140	46.5
	Çalışan	161	53.5

Araştırma grubunun evlilik durumuyla ilgili özellikler Tablo 2'de verilmiştir. Araştırma grubunun %78.7'si evli olup, %69.2'si tanışarak evlendiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan erkeklerin evlenme yaşı ortalaması 27.07 ± 3.86 ve eşinin evlenme yaşı ortalaması 24.23 ± 4.47 yıldır. Evli olanlar arasında eşi ev hanımı olanların oranı %57.8 iken, çocuğu olanların oranı %85.7'dir (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların evlilik durumu ile ilgili özellikleri

Özellikler			
		Sayı	%
Medeni durum			
	Evli değil	64	21.3
	Evli	237	78.7
Evlenme şekli (n=237)			
	Tanışarak	164	69.2
	Görücü usulü	73	30.8
Evlenme yaşı (X±SS: 27.07±3.86) (yıl)			
Eşinin evlenme yaşı (X±SS: 24.23±4.47) (yıl)			
Eşinin çalışma durumu			
	Ev hanımı	137	57.8
	Ev dışında çalışan	100	42.2
Çocuk sahibi olma durumu			
	Var	203	85.7
	Yok	34	14.3
Çocuk sayısı (n=203)			
	Sadece erkek çocuk	70	34.5
	Sadece kız çocuk	59	29.1
	Hem erkek hem kız çocuk	74	36.4

Tablo 3. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının dağılımı

Ölçek ve alt boyutu	Madde sayısı	Min - max	X ± SS
Eşitlikçi cinsiyet rolü	8	10 - 40	31.90±5.31
Kadın cinsiyet rolü	8	8 - 40	22.22±6.41
Evlilikte cinsiyet rolü	8	16 - 40	32.07±4.82
Geleneksel cinsiyet rolü	8	9 - 40	23.27±6.50
Erkek cinsiyet rolü	6	10 - 30	22.25±4.46
Ölçek toplam	38	74 - 186	131.72±21.80

Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan 131.72±21.80'dir (min-max=74-186). Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; katılımcıların "eşitlikçi cinsiyet rolü" 31.90±5.31, "kadın cinsiyet rolü" 22.22±6.41, "evlilikte cinsiyet rolü" 32.07±4.82, "geleneksel cinsiyet rolü" 23.27±6.50 ve "erkek cinsiyet rolü" ise 22.25±4.46'dır (Tablo 3).

Tablo 4. Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının dağılımı

TCRT Ölçeği Puan Ortalamaları			
Değişkenler		X±SS	İstatistik p
Yaş			
	30 yaş altı	133.08±20.98	F=0.207 0.813
	30-39 yaş arası	132.06±22.83	
	40 yaş ve üzeri	130.67±20.50	
Eğitim			
	Lise ve altı (n=33)	122.06±18.18	t=2.727 0.007
	Üniversite ve üzeri (n=268)	132.91±21.94	
Çalışma statüsü			
	Akademik (n=133)	140.12±20.66	t=6.323 0.000
	İdari (n=168)	125.07±20.38	
Medeni durum			
	Evli (n=237)	129.91±21.70	t=2.803 0.005
	Bekâr (n=64)	138.42±20.99	

Eğitim durumu, çalışma statüsü ve medeni durumu ile TCRT Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Üniversite ve üzeri eğitim durumuna sahip olanların, akademik personel olarak çalışanların ve medeni durumu bekar olanların ölçekten aldıkları puanların ortalamaları yüksek olarak bulunmuştur. Yaş grupları ölçek puanları açısından anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4).

Tablo 5. Evli katılımcıların bazı tanımlayıcı özelliklerine göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puan ortalamaları

TCRT Ölçeği Puan Ortalamaları			
Değişkenler		X±SS	İstatistik p
Evlenme şekli			
	Tanışarak	133.43±22.26	t=3.846 0.000
	Görücü usulü	122.01±18.18	
Evlenme yaşı			
	25 yaş ve altı (n=82)	124.20±18.14	t=2.999 0.003
	26 yaş ve üzeri (n=155)	132.94±22.84	
Eşinin evlenme yaşı			
	25 yaş ve altı (n=153)	126.28±20.39	t=3.561 0.000
	26 yaş ve üzeri (n=84)	136.52±22.55	
Eşin çalışma durumu			
	Ev hanımı (n=137)	123.16±19.53	t=6.008 0.000
	Ev dışında çalışan(n=100)	139.16±21.18	

Evli erkeklerin bazı tanımlayıcı özelliklerine göre ölçek puan ortalamaları Tablo 5'te gösterilmiştir. Evlenme şekli, kendisinin ve eşinin evlilik yaşı, eşinin çalışma durumu açısından ölçek puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Tanışarak evlenenlerin, hem kendi hem de eşinin evlilik yaşı 26 yaş ve üzerinde olanların, eşi ev dışında çalışanların ölçekten aldıkları puanların ortalamaları yüksektir ($p<0.001$) (Tablo 5).

TARTIŞMA

Toplumsal cinsiyet rol tutumları sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin yanı sıra bireysel özelliklerden de etkilenmektedir. Bireysel faktörler arasında en güçlü belirleyicinin cinsiyet olduğu belirtilmektedir (Boehneke, 2011; Çiçek ve Çopur, 2018).

Çalışma sonuçları tüm bireylerin "eşitlikçi" tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Nitekim ülkemizde yapılan çalışmalarda da bireylerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının "eşitlikçi" yönde olduğu belirlenmiştir. Ankarada yapılan bir çalışmada 18-65 yaş arasındaki erkeklerin TCRT puan ortalamasının 113.10 olduğu belirlenmiştir (Özmete ve Yanardağ, 2016). Kadınlarda yapılan başka bir çalışmada ise ölçekten elde edilen puan ortalaması 147.15 olarak gösterilmiştir (Yüksel ve Dağ, 2015). Çeşitli illerde üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmalarda ise TCRT puanı ortalamasının 102.71-152.48 arasında değiştiği belirlenmiştir (Aydın ve ark., 2016; Dinç ve Çalışkan, 2016; Kömürcü ve ark., 2016; Önder ve ark., 2013; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu çalışmada elde edilen sonuç yapılan tüm çalışmalarla

paraleldir. Katılımcıların eşitlikçi tutuma sahip olması üniversite kurumunda hizmet verdiği gruplara rehberlik etmede önemli olabilir.

Bu çalışmada alt boyutlardan en yüksek puanın evlilikte cinsiyet, en düşük puanın erkek cinsiyet rolünden alındığı görülmektedir. Nitekim bu durum erkeklerin eşitlikçi rol tutumlarını desteklemektedir. Bu sonuç katılımcıların eşitlikçi rol tutumlarına sahip olsalar bile erkek cinsiyetine toplumun yüklediği anlamlara yönelik geleneksel tutuma sahip olduklarını düşündürebilir.

Bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili olduğu belirtilen bir diğer faktör de eğitimidir. OECD'ye üye 24 ülkede yapılan bir çalışmada erkeklerin eşitlikçi cinsiyet rol tutumları üzerinde yüksek eğitimin etkili olduğu raporlanmıştır (International Social Survey Program [ISSP], 2013). Ülkemizde ve yurt dışında yapılan pek çok araştırmada da yüksek eğitim düzeyinin artmış cinsiyet eşitliği ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Boehnke, 2011; Can ve Büyükbayraktar, 2018; Özmete ve Yanardağ, 2016). Nitekim bu çalışmada da eşitlikçi cinsiyet rolünün üniversite ve üzeri eğitime sahip olan erkeklerde anlamlı ölçüde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada erkeklerin çalışma statülerinin toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili olduğu akademik statüde çalışanların, idari statüde çalışanlara göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum akademik statüde çalışan personelin daha yüksek eğitim düzeyine sahip olmasıyla açıklanabilir.

Aile yapısındaki değişikliklerden biri olan evlilik deneyimi toplumsal cinsiyet rol tutumlarında önemli bir kaynak olarak gösterilmektedir (Ekşi, Güneş ve Yaman, 2018; Ogletree, 2014). Bu çalışmada evli olmayan erkeklerin evli olanlara göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de yapılan çalışmaların sonuçları da evli olmayan bireylerin daha eşitlikçi role sahip olduklarını göstermiştir (Özmete ve Yanardağ, 2016; Uzun ve ark., 2017). Evlilikle başlayan ebeveynlik süreci beraberinde getirdiği artmış sorumluluklarla birlikte erkeklerin daha az eşitlikçi, daha fazla geleneksel tutuma sahip olmalarına neden olabilir.

Bu çalışmada tanışarak evlenen erkeklerin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Konya ilinde yapılan bir çalışmada ise severek/ flört ederek evlenenlerin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir (Can ve Büyükbayraktar, 2018). Elde edilen bu sonuç literatür ile uyumludur. Son dönem evliliklerinde aile faktörünün etkisinin azalmış olması, uzun süreli romantik ilişkilerin ortaya çıkması gibi evlilik örüntüsündeki değişiklikler toplumsal cinsiyet rol tutumlarını eşitlikçi yönde etkileyebilir.

Evlenme yaşının bireylerin eşitlikçi cinsiyet rol tutumları üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir. İranda yapılan bir çalışmada evlenme yaşının artmasıyla kişilerin daha eşitlikçi tutum sergilediği tespit edilmiştir (Fazeli ve ark., 2015). Bu çalışmada

da kendisi ile eşinin evlenme yaşı 26 ve üzerinde olanların daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu, eşin evlenme yaşının artmasıyla eşitlikçi tutumun arttığı belirlenmiştir. Bu durum eğitim hayatına devam eden bireylerin daha ileri yaşta evlenmesi ve eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin ise daha eşitlikçi bir tutuma sahip olması ile açıklanabilir.

Bireylerin sahip olduğu toplumsal cinsiyet rol tutumlarının kadınların iş gücüne katılmaları noktasında etkili olduğu belirtilmektedir (Çiçek ve Çopur, 2018). Samsun'da yapılan bir çalışmada eşleri çalışanların çalışmayanlara kıyasla daha eşitlikçi oldukları bulunmuştur (Kurşun, 2016). Benzer şekilde bu çalışmada da eşleri çalışan erkeklerin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Kadınların iş gücüne daha fazla katılarak ekonomik açıdan bağımsız olmasının erkeklerin cinsiyet rol tutumlarını gelenekselden eşitlikçiliğe doğru dönüştürdüğü düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda erkek akademik ve idari personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının eşitlikçi yönde olduğu belirlenmiştir. Üniversite ve üzeri eğitime sahip olmanın, evli olmanın, evlenme yaşının, tanışarak evlenmenin ve eşlerinin ev dışında çalışma durumlarının erkeklerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını etkilediği bulunmuştur.

Elde edilen veriler doğrultusunda eğitim sistemimizin tüm kademelerinde toplumsal cinsiyet rol tutumlarını geliştirmeye yönelik alt yapılar oluşturulması önerilmektedir. Ayrıca Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda toplumun eğitim düzeyinin yükseltilmesine özellikle kadın istihdamına önem verilmesi önerilmektedir. Eğitim düzeyi lise ve altında olan personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının daha az eşitlikçi olması genel toplumda daha düşük eğitimli erkeklerde toplumsal cinsiyet rol tutumlarının daha geleneksel olabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle Türk toplumunda erkeklerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının tespit edilmesine ve toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin oluşturulmasında multi-sektöriyel çabalara ihtiyaç vardır.

Sınırlılıklar

Genel toplum yerine araştırma evreninin bir üniversiteden oluşması, sadece erkek personellerin çalışmaya dâhil edilmesi ve sonuçların sadece çalışma evrenine genellenebilmesi bu araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkısı

Çalışma konsepti/Tasarımı: İ.A.A., G.Y. ve E.K. **Veri toplama:** E.K. **Veri analizi ve yorumlama:** G.Y. ve E.K. **Yazı taslağı:** G.Y. ve E.K. **Makalenin son halinin onaylanması:** İ.A.A., G.Y. ve E.K.

KAYNAKLAR

- Aydın, M., Bekar, E. Ö., Gören, Ş. Y., Sungur, M. A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242.
- Aylaz, R., Güneş, G., Uzun, Ö., & Ünal, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri. *Sted*, 23(5), 183-189.
- Boehnke, M. (2011). Gender role attitudes around the globe: Egalitarian vs. traditional views. *Asian J. Soc. Sci.* 39, 57-74
- Can, İ., Büyükbayraktar, Ç. G. (2018). Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)/Selçuk University Journal of Faculty of Letters*, (39), 355-372.
- Cotter, D., Hermsen, J. M., Vanneman, R. (2011). The end of the gender revolution? Gender role attitudes from 1977 to 2008. *American Journal of Sociology*, 117(1), 259-289.
- Çiçek, B., & Çopur, Z. (2018). Bireylerin Kadınların Çalışmasına Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(4), 1-21.
- Dinç, A., Çalışkan, C. (2016). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3671-3683.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2020). Gender: definitions. Nisan 15, 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-determinants/gender/gender-definitions> adresinden alındı
- Ekşi, H., Güneş, F., & Yaman, N. (2018). Öğretmenlerin Evlilik Uyumlarının Psikolojik İyi Oluşları ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 203-233.
- Ellemers, N. (2018). Gender Stereotypes. *Annual Review of Psychology*, (69), 275-98.
- Esen, E., Siyez, D. M., Soylu, Y., & Demirgöz, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 46-63.
- Fazeli E, Golmakani N, Taghipour A, Shakeri MT. (2015). The relationship between demographic factors and gender role attitudes in women referring to mashhad health care centers in 2014. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 3(1), 276-284.
- García-Cueto, E., Rodríguez-Díaz, F. J., Bringas-Molleda, C., López-Cepero, J., Paíno-Quesada, S., & Rodríguez-Franco, L. (2015). Development of the Gender Role Attitudes Scale (GRAS) amongst young Spanish people. *International Journal of Clinical and Health Psychology*(15), 61-68.
- García-Vega, E., Rico, R., & Fernández, P. (2017). Sex, gender roles and sexual attitudes in university students. *Psicothema*, 29(2), 178-183.

- International Social Survey Program (ISSP). (2013). International Social Survey Program: Family and Changing Gender Roles III, 2002. Ann Arbor, MI: Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung [distributor], Inter-university Consortium for Political and Social Research [distributor], Updated: 2013-09-18. <https://doi.org/10.3886/ICPSR04106.v1>
- İçli, G. (2018). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Küreselleşme. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(30), 133-143.
- Kågesten, A., Gibbs, S., RobertWmBlum, Moreau, C., Chandra-Mouli, V., Herbert, A., Amin, A. (2016). Understanding factors that shape gender attitudes in early adolescence globally: a mixed-methods systematic review. *Plus One Journal*, 11(6), 1-36.
- Kömürçü, N., Yıldız, H., Toker, E., Karaman, Ö. E., Koyucu, R. G., Durmaz, A., Aydın, N. (2016). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına ilişkin namus anlayışları ile ilgili tutumları. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 5(3), 1-22.
- Kurşun, E. (2016). Samsun Halk Sağlığı Müdürlüğü'nde çalışan personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın ve Aile Araştırmaları ABD. Samsun.
- Ogletree, S. M. (2014). Gender role attitudes and expectations for marriage. *Journal of Research on Women and Gender*, 5, 71-82.
- Önder, Ö. R., Yalçın, A. S., Göktaş, B. (2013). Sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 55-78.
- Özmete, E., & Yanardağ, M. Z. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 91-107.
- Rhoads, R. A., & Gu, D. Y. (2012). A gendered point of view on the challenges of women academics in The People's Republic of China. *High Educ*, 63, 733-750.
- Sweeting, H., Bhaskar, A., Benzeval, M., Popham, F., & Hunt, K. (2014). Changing gender roles and attitudes and their implications for well-being around the new millennium. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* (49), 791-809.
- Uçar, T., Derya, Y. A., Karaaslan, T., & Tunç, Ö. A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Şiddet Davranışları. *Sted*, 26(3), 96-103.
- United Nations Development Programme. (2020). Nisan 15, 2020 tarihinde Hedef 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html> adresinden alındı
- Uzun, Z., Erdem, S., Güç, K., Şafak-Uzun, A. M., Erdem, E. (2017). Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 678-693.
- Yüksel, Ö., & Dağ, İ. (2015). Kadınlarda Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki: Stresle Baş Etme Biçimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumlarının Aracı Roller. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(3), 181-188.
- Zeyneloğlu, S., Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 409-420.

